

ทุนทางสังคมและการพัฒนาทุนมนุษย์ที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของประชาชน

ในอำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม

Social Capital and Human Capital Development Affecting Life Quality of People in

Nakhon Chai Si District, Nakhon Pathom Province

สมพานร์ วงษ์จู่¹

Sompan Wongjo¹

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อศึกษาระดับทุนทางสังคมและการพัฒนาทุนมนุษย์ที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนในอำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม (2) เพื่อศึกษาทุนทางสังคมและการพัฒนาทุนมนุษย์ที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนในอำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม (3) เพื่อเสนอแนวทางในการส่งเสริมทุนทางสังคมและพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน ในอำเภอ นครชัยศรี จังหวัดนครปฐม เป็นวิจัยแบบผสมผสาน กลุ่มตัวอย่าง คือ ประชาชนที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไป มีทะเบียนบ้านอยู่ในอำเภอ นครชัยศรี จังหวัดนครปฐม จำนวน 400 คน และกลุ่มตัวอย่างการวิจัยเชิงคุณภาพ จำนวน 15 คน เครื่องมือการวิจัยคือ แบบสอบถาม และ แบบสัมภาษณ์เชิงลึก สถิติวิเคราะห์ ข้อมูลเชิงปริมาณ ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าที่ การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และวิเคราะห์ความถดถอยพหุคูณ และการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพใช้การวิเคราะห์สาระ

ผลการวิจัยพบว่า

1. ทุนทางสังคมของประชาชนในอำเภอ นครชัยศรี จังหวัดนครปฐม ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ทุนมนุษย์ ทุนทรัพยากรธรรมชาติ ทุนสถาบัน และ ทุนภูมิปัญญาและวัฒนธรรม ตามลำดับ และการพัฒนาทุนมนุษย์ของประชาชนในอำเภอ นครชัยศรี จังหวัดนครปฐม ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการยกระดับการศึกษา ด้านการลดปัจจัยเสี่ยงต่อสุขภาพ ด้านการพัฒนาความรู้ ด้านการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการ ด้านการเปลี่ยนค่านิยมและด้านการผลักดันการมีส่วนร่วมพัฒนาประเทศ ตามลำดับ และคุณภาพชีวิตของประชาชนในอำเภอ นครชัยศรี จังหวัดนครปฐม ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านสิ่งแวดล้อม และด้านความสัมพันธ์ทางสังคม

¹ นักศึกษาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรดุษฎีบัณฑิต คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยปทุมธานี

Faculty of Political Science, Pathum Thani University

2. ทูทางสังคมที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนในอำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม ได้แก่ ด้านทุนมนุษย์ ด้านทุนทรัพยากรธรรมชาติ ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. การพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนให้เกิดความสัมพันธ์ทางสังคมมากขึ้น โดยการส่งเสริมกิจกรรมร่วมกับประชาชนในชุมชน

คำสำคัญ : ทูทางสังคม, คุณภาพชีวิตของประชาชน

Abstract

The research purposes were (1) to study the used level of good governance principles in administration and organizational effectiveness of the Subdistrict Municipality in Nakhon Pathom Province; (2) to study the good governance principles usage in administration affecting organizational effectiveness of Subdistrict Municipality in Nakhon Pathom Province; and (3) to propose guidelines for increasing the effectiveness of organizations of the Subdistrict Municipality in Nakhon Pathom Province. This was the quantitative and qualitative. The target population was the personnel of Subdistrict Municipality in Nakhon Pathom Province; the sample group of quantitative research was the 300 personnel, and the sample group of qualitative research was the 20 personnel. The research instrument of quantitative research was the questionnaire and the research instrument of qualitative research was the in-deep interview form. The quantitative data analysis statistics were the frequency, percentage, mean, standard deviation, t- test, one- way analysis of variance, and multiple regression analysis; and the qualitative data analysis by the content analysis method.

The research findings were :

1 . The used level of good governance principles in administration and organizational effectiveness of the Subdistrict Municipality in Nakhon Pathom Province found the overall was at high level. The descending mean were the effectiveness principle, the responsiveness principle, the transparency principle, the participation principle, the equity principle, the rule of law principle, the efficiency principle, the decentralization principle, the consensus – oriented principle, and the accountability principle, respectively. and the organizational effectiveness of the Subdistrict

Municipality in Nakhon Pathom Province found the overall was at high level; the descending mean were the aspect of effectiveness according to the development plan, the aspect of quality of service use, the aspect of organizational development, the aspect of organizational leadership, the aspect of operational efficiency.

2. The good governance principles usage in administration affecting organizational effectiveness of Subdistrict Municipality in Nakhon Pathom Province found the participation principle, the equity principle, and the controlling principle affected to organizational effectiveness of Subdistrict Municipality in Nakhon Pathom Province at statistics significance .05.

3. The equal participation and equality in the boundaries of rights should be promoted, so as to create a systematic development and to increase the effectiveness of the organization.

Keywords: social capital, life quality of people, human capital development

บทนำ

ทรัพยากรมนุษย์เป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนาประเทศ การส่งเสริมสนับสนุนให้ประชาชนมีชีวิตที่ดีขึ้น ไม่ว่าจะด้านวัตถุ ด้านสังคม ด้านเศรษฐกิจ ด้านความก้าวหน้าของ เทคโนโลยีเพื่ออำนวยความสะดวกสบายในชีวิตแก่พลเมือง รวมถึงการส่งเสริมทางด้านร่างกาย และสภาพจิตใจ ต่างก็เป็นประเด็นที่มุ่งส่งเสริมคุณภาพชีวิตของประชาชนทั้งสิ้น การตื่นตัวในการศึกษาคุณภาพชีวิตของประชากรมีมานานหลังจากที่แพร่ขยายในประเทศทางตะวันตก โดยเฉพาะอย่างยิ่งสหรัฐอเมริกาและแคนาดาไปสู่นานาชาติทั่วโลก เป็นการยืนยันถึง ความสำคัญและความจำเป็นของการศึกษาคุณภาพชีวิตของประชากร อันจะนำไปสู่แนวทางในการปรับปรุงหรือวางแผนนโยบายของประเทศ เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของคนในประเทศ สำหรับประเทศที่กำลังพัฒนาอย่างประเทศไทยเล็งเห็นความสำคัญ “มนุษย์หรือคนในสังคมเป็นหลัก” ดังจะเห็นได้จากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) ยึดหลัก “ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” “การพัฒนาที่ยั่งยืน” และ “คนเป็นศูนย์กลางพัฒนา” ซึ่งมีแนวทางการ พัฒนาบนพื้นฐานของการให้ “คนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา” และจากการกำหนดยุทธศาสตร์พัฒนาประเทศ จึงต้องให้ความสำคัญกับการวางรากฐานการพัฒนาคนให้มีความสมบูรณ์ เพื่อให้คนไทยมีทัศนคติและพฤติกรรมตามบรรทัดฐานที่ดีของสังคม ได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพสูงตามมาตรฐานสากล และสามารถเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง มีสุขภาวะที่ดีขึ้นให้คนทุกช่วงวัยมี ทักษะความรู้และความสามารถเพิ่มขึ้น รวมทั้งให้สถาบันทางสังคมมีความเข้มแข็งและมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศเพิ่มขึ้น (อนรรฆ อิสรเฮาะ, 2562 : 1)

ทุนทางสังคม คือ บรรทัดฐานทางสังคมประการหนึ่งที่มีลักษณะสนับสนุนความร่วมมือกันระหว่างปัจเจกบุคคลตั้งแต่หรืออย่างน้อยสองคนขึ้นไป มีบรรทัดฐานจากการเกื้อกูลกัน (reciprocity) ระหว่างเพื่อน โดยลักษณะสำคัญของทุนทางสังคมก็คือ เศรษฐกิจและการเมือง กล่าวคือ ด้านเศรษฐกิจจะเป็นการช่วยให้เกิดค่าใช้จ่ายที่ลดลงเกี่ยวกับการประสานความร่วมมือกัน สำหรับด้านการเมืองจะเป็นการสร้างความเข้มแข็งให้กับประชาสังคมอันมีลักษณะของสังคมเสรีประชาธิปไตยที่ภาคประชาสังคมช่วยให้เกิดความสมดุลของอำนาจรัฐและปกป้องปัจเจกจากอำนาจรัฐ และอีกนัยหนึ่งทุนทางสังคมเป็นเครือข่ายที่มีลักษณะทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ ซึ่งเกิดจากการที่บุคคลและครอบครัวในสังคมมีกิจกรรมทางการผลิต การบริการเพื่อการบริโภค การแลกเปลี่ยน ทุนทางสังคม (social capital) ยังเป็นการจำกัดความของคำที่รวบรวมเอาคุณค่าทางสังคมหลากหลายประการประกอบเป็น social capital ได้แก่ 1) ทุนมนุษย์ 2) ทุนสถาบัน 3) ทุนภูมิปัญญาและวัฒนธรรม และ 4) ทุนทรัพยากรธรรมชาติ (กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, 2548) ที่ประกอบความสัมพันธ์ระหว่างกันขึ้นทั้งที่เป็นรูปธรรมและนามธรรมอย่างไม่สามารถแยกออกจากกันได้ โดยจะเป็นส่วนเสริมสร้างทุนทางสังคมที่เป็นปัจจัยสำคัญสู่การพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนคู่กับคุณธรรม จิตสาธารณะ เกิดการช่วยเหลือเกื้อกูลกันภายในชุมชนและระหว่างชุมชน เป็นพลังของการพัฒนาประเทศ การรู้เท่าทันความพลวัตที่เกิดขึ้นเพื่อการพัฒนาชุมชนให้มีความเข้มแข็ง และนำไปสู่ความเป็นอยู่ที่ดีของคนในชุมชนนั้นๆ

ดังนั้น คุณภาพชีวิต เกิดจากความรู้สึกพึงพอใจของมนุษย์ต่อความเป็นอยู่ของตนเองในภาพรวม ครอบคลุมทั้งทางด้านร่างกาย ด้านจิตใจและสังคม เนื่องจากความต้องการทั้งในระดับจุลภาคและระดับมหภาคนั้น ได้รับการตอบสนองอย่างเพียงพอ นอกจากนี้สามารถนิยามได้ว่า คุณภาพชีวิต มีความเกี่ยวข้องกับความสามารถของสังคมนั้นๆ ในการตอบสนองต่อความต้องการขั้นพื้นฐานของสมาชิกในสังคมด้วยเช่นกัน (R.C. Sharma, 1988 : 143-162) การพัฒนาคุณภาพชีวิตนั้นสามารถแบ่งออกเป็น 2 ประการ คือ 1) คุณภาพชีวิตในระดับบุคคลและครอบครัว คือ การมีสภาพร่างกายที่สมบูรณ์ สามารถประกอบอาชีพเพื่อเลี้ยงตนได้ รวมไปถึงการเป็นอยู่ที่ดี มีครอบครัวที่อบอุ่น และ 2) คุณภาพชีวิตระดับสังคมและประเทศชาติ คือ การที่ประชากรในประเทศ หรือสังคมนั้นๆ มีการเป็นอยู่ที่ดี ส่วนที่เกี่ยวข้องโดยตรง เช่น ภาครัฐ ให้ความสำคัญกับการจัดสรรนโยบายที่เอื้อต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชากร เช่น การศึกษา การประกอบอาชีพ สภาพแวดล้อม และได้ราย ฯลฯ (พัชรี หล้าแหล่ง, 2556 : 8-9) ในขณะเดียวกัน ความสำคัญของคุณภาพชีวิตของมนุษย์ยังสะท้อนให้เห็นถึงความสำคัญของทรัพยากรมนุษย์ เนื่องจากมนุษย์จะต้องประกอบอาชีพหรือกิจกรรมต่างๆ ทางสังคมเพื่อให้ตนเองสามารถดำรงชีวิตต่อไปได้ และตอบสนองต่อความต้องการขั้นพื้นฐานของตน นอกจากนี้การรู้สึกดีต่อการดำรงชีวิตทั้งในระดับบุคคล และองค์กรแล้วนั้นการมีคุณภาพชีวิตที่ดี หรือการมีทรัพยากรมนุษย์ที่ดียิ่งก่อให้เกิดการเพิ่มผลผลิตขององค์กร การปรับปรุงศักยภาพของ

ผู้ปฏิบัติงาน การเพิ่มขวัญและกำลังใจของผู้ปฏิบัติงาน รวมไปถึงการสร้างแรงจูงใจในการประกอบกิจกรรมต่างๆ ในชีวิต

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะวิจัยเรื่อง ทูททางสังคมและการพัฒนาทุนมนุษย์ที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนในอำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม เพื่อนำผลที่ได้ไปเป็นข้อมูล เสนอแนะแนวทางในการที่จะส่งเสริมทุนทางสังคมและพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในอำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม และองค์กรหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นประโยชน์ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับทุนทางสังคมและการพัฒนาทุนมนุษย์ที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนในอำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม
2. เพื่อศึกษาทุนทางสังคมและการพัฒนาทุนมนุษย์ที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนในอำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม
3. เพื่อเสนอแนวทางในการส่งเสริมทุนทางสังคมและพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน ในอำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม

สมมติฐานการวิจัย

1. ทุนทางสังคม ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนในอำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม
2. การพัฒนาทุนมนุษย์ ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนในอำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้ผู้วิจัยดำเนินการวิจัยแบบผสมผสานวิธี (mixed method research) ประกอบด้วย การวิจัยเชิงปริมาณ (quantitative research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative research) มีรายละเอียด ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ประชาชนที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไป มีทะเบียนบ้านอยู่ในอำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม จำนวน 111,658 คน โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง จากการคำนวณโดยใช้สูตรของทาโร ยามาเน (Taro Yamane,1973) จำนวน 400 คน ด้วยการแบ่งกลุ่มตัวอย่างตามระดับชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) เพื่อหาสัดส่วนของขนาดกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสมกับจำนวนประชากร และสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental Random Sampling) สำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

เครื่องมือในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) ในการเก็บข้อมูล ซึ่งผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามที่ประกอบด้วยคำถามปลายปิด (Closed-end Question) คำถามปลายเปิด (Open-end Question) คำถามแบบมีตัวเลือกคำตอบ (Choice Question) และคำถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) โดยแบ่งคำถามออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 เป็นข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งประกอบด้วยคำถามเกี่ยวกับเพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้โดยเฉลี่ย โดยสามารถเลือกตอบได้เพียงข้อเดียว มีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับทุนทางสังคม ประกอบด้วย 1) ทุนมนุษย์ 2) ทุนสถาบัน 3) ทุนภูมิปัญญาและวัฒนธรรม และ 4) ทุนทรัพยากรธรรมชาติ เป็นคำถามเกี่ยวกับลักษณะระดับความเห็น สามารถเลือกตอบได้ 5 ระดับ

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับการพัฒนาทุนมนุษย์ ประกอบด้วย (1) ด้านการเปลี่ยนค่านิยม (2) ด้านการพัฒนาความรู้ (3) ด้านการยกระดับการศึกษา (4) ด้านการลดปัจจัยเสี่ยงต่อสุขภาพ (5) ด้านการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการ (6) ด้านการผลักดันการมีส่วนร่วมพัฒนาประเทศ สามารถเลือกตอบได้ 5 ระดับ

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

1. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีต่างๆ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทุนทางสังคมและการพัฒนามนุษย์ และคุณภาพชีวิต เช่น หนังสือ วิทยานิพนธ์ สถิติและบทความต่าง ๆ เพื่อให้ได้คำถามที่ครอบคลุมกับประเด็นที่ต้องการศึกษา

2. ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ โดยนำร่างแบบสอบถามเสนอผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อพิจารณาความครบถ้วน ความเหมาะสม ความถูกต้องของการใช้ภาษาและครอบคลุมเนื้อหาของงานวิจัย จากนั้นนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try - out) กับผู้ให้ข้อมูลที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวนไม่น้อยกว่า 30 คน นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกตามรายข้อตามวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product-Moment Correlation Coefficient) มีค่าอยู่ระหว่าง 0.21 – 0.95 และวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของ Cronbach's Alpha Coefficient (Cronbach, 1970) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.90

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเอง โดยมีการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างตามความสมัครใจ ตรวจสอบความครบถ้วนสมบูรณ์ของการตอบ และนำไปวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อเก็บรวบรวมข้อมูล ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลเรียบร้อยแล้ว ทำการกำหนดรหัสลงรหัส บันทึกข้อมูล แล้วจึงนำไปประมวลผลข้อมูลหาค่าทางสถิติด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป โดยสถิติในการวิเคราะห์ข้อมูลมีดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามส่วนที่ 1 เป็นข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ใช้วิธีหาค่าร้อยละ (Percentage) ความถี่ (Frequency)

2. การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามส่วนที่ 2 ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับทุนทางสังคม เป็นคำถามเกี่ยวกับลักษณะระดับความเห็น ใช้วิธีการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

3. การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามส่วนที่ 3 ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาทุนมนุษย์ ใช้วิธีการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยนำไปแปลผลโดยเปรียบเทียบกับเกณฑ์ค่าเฉลี่ย 5 ระดับ โดยนำไปแปลผลโดยเปรียบเทียบกับเกณฑ์ค่าเฉลี่ย 5 ระดับ ดังนี้

4.21 – 5.00	หมายถึง	อยู่ในระดับมากที่สุด
3.41 – 4.20	หมายถึง	อยู่ในระดับมาก
2.61 – 3.40	หมายถึง	อยู่ในระดับปานกลาง
1.81 – 2.60	หมายถึง	อยู่ในระดับน้อย
1.00 – 1.80	หมายถึง	อยู่ในระดับน้อยที่สุด

4. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระ และตัวแปรตาม โดยพิจารณาจากปัจจัยตัวแปรอิสระ และน้ำหนักของแต่ละตัวแปรอิสระที่ส่งผลต่อตัวแปรตาม โดยใช้สมการถดถอยพหุคูณ (multiple regression analysis : MRA) และการวิเคราะห์สหสัมพันธ์ (correlation analysis)

ผลการวิจัย

การศึกษาทุนทางสังคมและการพัฒนาทุนมนุษย์ที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนในอำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม สรุปสาระสำคัญ ดังนี้

1. ทุนทางสังคมของประชาชนในอำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ทุนมนุษย์ ทุนทรัพยากรธรรมชาติ ทุนสถาบัน และทุนภูมิปัญญาและวัฒนธรรม ตามลำดับ และการพัฒนาทุนมนุษย์ของประชาชนในอำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการยกระดับการศึกษา ด้านการลดปัจจัยเสี่ยงต่อสุขภาพ ด้านการพัฒนาความรู้ ด้านการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการ ด้านการเปลี่ยนค่านิยมและด้านการผลักดันการมีส่วนร่วมพัฒนาประเทศ ตามลำดับ และคุณภาพชีวิตของประชาชนในอำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านสิ่งแวดล้อม และด้านความสัมพันธ์ทางสังคม

2. ทุนทางสังคมที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนในอำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม ได้แก่ ด้านทุนมนุษย์ ด้านทุนทรัพยากรธรรมชาติ ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. การพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนให้เกิดความสัมพันธ์ทางสังคมมากขึ้น โดยการส่งเสริมกิจกรรมร่วมกับประชาชนในชุมชน

อภิปรายผล

การศึกษาทุนทางสังคมและการพัฒนาทุนมนุษย์ที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนในอำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม อภิปรายผลที่ได้จากการวิจัย ดังนี้

1. ทุนทางสังคมที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนในอำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศุภโชคติ บุญวอน และคณะ (2561) ที่ได้ศึกษาเรื่องการบริหารจัดการทุนทางสังคมของชุมชนเข้มแข็งในจังหวัดบุรีรัมย์ ผลจากการศึกษาพบว่า 1) การบริหารจัดการทุนทางสังคมของชุมชนเข้มแข็งในจังหวัดบุรีรัมย์มี 3 ด้านได้แก่ การบริหารจัดการด้านทุนมนุษย์ ด้านการบริหารจัดการทุนสถาบันหรือกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต และการบริหารจัดการทุนทางภูมิปัญญาและวัฒนธรรม 2) ยุทธศาสตร์ของจังหวัดบุรีรัมย์ที่มีผลต่อการบริหารจัดการทุนทางสังคมของชุมชนเข้มแข็ง ประกอบด้วย ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคมและคุณภาพชีวิต ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ด้านรักษาความมั่นคงและความสงบ ด้านการบริหารจัดการ 3) ปัจจัยที่สนับสนุนและอุปสรรคของการบริหารจัดการทุนทางสังคมของชุมชนเข้มแข็งได้แก่ ภาวะผู้นำ การมีส่วนร่วม การติดต่อประสานงาน การบริหารจัดการ การสนับสนุนจากภายนอก และด้านการพัฒนาขีดความสามารถ 4) แนวทางการบริหารจัดการทุนทางสังคมของชุมชนเข้มแข็งในจังหวัดบุรีรัมย์ ได้แก่ การส่งเสริมพัฒนาศักยภาพทุนมนุษย์ การส่งเสริมพัฒนาศักยภาพการบริหารทุนสถาบันหรือกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต และการส่งเสริมและพัฒนาทุนภูมิปัญญาและวัฒนธรรม เช่นเดียวกับผลการวิจัยของ ชลดา บุญอยู่ (2556) ที่ได้ศึกษาเรื่องทุนทางสังคมกับการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์กรณีศึกษา บ้านเกาะพิทักษ์ ตำบลบางน้ำจืด อำเภอหนองสรวง จังหวัดชุมพร ผลการศึกษาพบว่า ชุมชนบ้านเกาะพิทักษ์มีสภาพทุนทางสังคมที่ประกอบไปด้วย 1) ทุนมนุษย์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ ผู้นำที่เป็นทางการ คือผู้ใหญ่บ้าน ผู้ใหญ่บ้านเป็นบุคคลที่มีความเป็นผู้นำ มีความรู้ ความสามารถ มีทักษะในหลายด้าน มีจิตสาธารณะ และเป็นพลังขับเคลื่อนที่สำคัญของชุมชนบ้านเกาะพิทักษ์ 2) ทุนสถาบันองค์กร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก คือ กลุ่มองค์กรที่มีความสำคัญกับชุมชน ได้แก่ กลุ่มแปรรูปอาหารทะเล กลุ่ม โฮมสเตย์ กลุ่มอนุรักษ์ทรัพยากร และกลุ่มประมงพื้นบ้าน ซึ่งกลุ่มองค์กรเหล่านี้เป็นกลุ่มที่ชาวบ้าน ร่วมกันจัดตั้งขึ้นมาและช่วยสร้างรายได้ให้กับชุมชน 3) ทุนภูมิปัญญาวัฒนธรรม โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ ภูมิปัญญาการ ประกอบอาชีพ คือ การทำลอบปลาหมึก ภูมิปัญญาด้านการถนอมอาหาร คือ การทำปลาเค็มผึ่งทราย ประเพณีที่มีความสำคัญ คือ ประเพณีสวดทาด เป็นประเพณีท้องถิ่นของชาวบ้านบนเกาะพิทักษ์ เป็นการ ไหว้ขอขมาพ่อขุนทะเล แม่นางเชิงกระและอีกประเพณีที่มีความโดดเด่น คือ ประเพณีวิ่งแหวกทะเล ค่านิยม

ความเชื่อของชุมชนเกาะพิทักษ์ คือ พ่อตาเกาะพิทักษ์ ชาวบ้านบนเกาะพิทักษ์มีความเชื่อในเรื่องสิ่งศักดิ์สิทธิ์ 4) ทุนทรัพยากรธรรมชาติ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ทรัพยากรทางทะเล ปะการัง หอยมือเสือ และสัตว์น้ำทะเล ทุน ทางสังคมทั้ง 4 ด้านมีความสัมพันธ์กัน และมีความสำคัญต่อชุมชนบ้านเกาะพิทักษ์ ในลักษณะที่ส่งเสริม กันและกันในการพัฒนาและการสร้างรายได้ให้กับชุมชนบ้านเกาะพิทักษ์ การจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของชุมชนบ้านเกาะพิทักษ์นั้น อาศัยการมีส่วนร่วมของทุกคนในชุมชน ดังนี้ 1) ทุกคนในชุมชนมีส่วนร่วมในการวางแผนการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ โดยในทุกวันที่ 29 ของทุกเดือนจะมีการประชุมของหมู่บ้าน 2) ทุกคนในชุมชนร่วมกันดำเนินกิจกรรมและปฏิบัติตามแผนการที่ได้วางไว้ 3) ชาวบ้านในชุมชนได้รับผลประโยชน์จากการดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ร่วมกัน 4) หลังจากการดำเนินกิจกรรมก็จะมีการติดตามและประเมินผล โดยที่ทุกกิจกรรมจะต้องทำบัญชีรายรับรายจ่าย และมีการประชุมเสนอแนะความคิด เห็นรวมถึงปัญหาในการดำเนินกิจกรรม และงานวิจัยของ อุทิศ ทาหอม (2557) ที่ได้ศึกษาเรื่องทุนทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของชุมชนบ้านตามา จังหวัดบุรีรัมย์ ผลการศึกษาพบว่า ชุมชนบ้านตามาได้ร่วมกันจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่สาธารณะ 6 ไร่ โดยใช้ชื่อว่าปลูกป่าคืนแผ่นดินเน้น การปลูกต้นสัก ต้นยางนา ต้นกล้วย เป็นต้น จากนั้นได้ขยายไปสู่พื้นที่สาธารณะ 24 ไร่ ชุมชนได้ดำเนินการไปในระยะหนึ่ง แต่ไม่สามารถดำเนินการให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ เนื่องจากขาดความรู้ด้านต่างๆ เช่น การจัดการน้ำอย่างเป็นระบบ การดูแลรักษาพื้นที่ และปัญหาการเข้าไปใช้ประโยชน์ในพื้นที่ คณะผู้วิจัยจึงร่วมกันวางแผนปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วม จนได้เกิดแผนปฏิบัติการในพื้นที่สาธารณะ 24 ไร่ ได้แก่ แผนการจัดการน้ำ แผนการสร้างจิตสำนึกการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านเศรษฐกิจชุมชน แผนการสร้างธนาคารปุ๋ยหมักและเมล็ดพันธุ์ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ณัฐกานต์ จิตรวัฒนา (2546) ที่ได้ศึกษาเรื่องพัฒนาการทุนทางสังคมของกลุ่มทอผ้าย้อมสีธรรมชาติบ้านโป่งคำ ตำบลคู่พงษ์ อำเภอสันติสุข จังหวัดน่าน ผลการศึกษา พบว่า สภาพแวดล้อมทั้งในและนอกชุมชนเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อกระบวนการทุนทางสังคม อันได้แก่ ระบบคิควิถีปฏิบัติ และผลลัพธ์รวมทั้งผลกระทบที่มีต่อคนในชุมชน การศึกษาได้พบว่า ปัจจัยที่มีส่วนช่วยเกื้อหนุนให้กระบวนการทุนทางสังคมขับเคลื่อนไปได้นั้น มาจากปัจจัยทางด้านผู้นำหรือทุนมนุษย์ทุนทางทรัพยากรสิ่งแวดล้อม ความเป็นเครือญาติ ความเชื่อ ค่านิยมในเรื่องเดียวกัน ความเอื้ออาทรต่อการช่วยเหลือกันความไว้วางใจกันและกระบวนการเรียนรู้ระหว่างกัน ซึ่งสิ่งเหล่านี้มีส่วนช่วยลดต้นทุนในการดำเนินกิจกรรมอีกด้วย ส่วนปัจจัยในเชิงลบที่มีผลต่อกระบวนการทุนทางสังคมของกลุ่มทอผ้าย้อมสีธรรมชาติ อันได้แก่ เรื่องของตลาดเรื่องราคาของผลิตภัณฑ์ที่กลุ่มยังต้องการแสวงหากำไรจากการทอผ้า โดยที่เน้นปริมาณมากกว่าคุณภาพซึ่งดูเหมือนว่าจะเน้นเรื่องมูลค่ามากกว่าคุณค่า แต่ขณะเดียวกันกลุ่มทอผ้าต้องการที่จะอนุรักษ์วัฒนธรรมภูมิปัญญาท้องถิ่นและทรัพยากรธรรมชาติ ซึ่ง

ลักษณะดังกล่าวยังเป็นความไม่ชัดเจน และดูเหมือนจะเป็นความขัดแย้งภายในตัวเองของสมาชิกกลุ่ม ผลจากการดำเนินกิจกรรมกลุ่มทอผ้า ทำให้ทุนของชุมชนเพิ่มขึ้นและก่อให้เกิดพลังในการขับเคลื่อนกิจกรรมของกลุ่ม เช่น การที่ชุมชนมีเงินออมมากขึ้นมีรายได้จากการทอผ้าเพิ่มขึ้นและสามารถลดต้นทุนจากการใช้วัสดุจากธรรมชาติ ผลจากการศึกษายังได้พบว่า การสนับสนุนจากองค์กรภายนอกเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยขับเคลื่อนกระบวนการทุนทางสังคม ให้สามารถดำเนินงานไปได้โดยอาศัย การประสานความร่วมมือกับหน่วยงานจากหลายๆฝ่ายในลักษณะพหุภาคี ทำให้กลุ่มสามารถดำเนินกิจกรรมไปได้อย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ยังพบว่า การทอผ้าสามารถเป็นสื่อกลางในการเรียนรู้ร่วมกันของคนในชุมชน และนอกชุมชนช่วยให้เกิดการเรียนรู้ที่จะพัฒนาตนเองกลุ่มและชุมชนให้มีความเข้มแข็งและยั่งยืน

2. การพัฒนาทุนมนุษย์ที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนในอำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ มงคล เอี่ยมวงศ์ (2557) ศึกษา ค่านิยมทางสังคมที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการเลือกซื้อสินค้าผ่านสื่อสังคมออนไลน์และความตั้งใจซื้อซ้ำของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า ปัจจัยค่านิยมทางสังคมส่งผลต่อพฤติกรรมการเลือกซื้อสินค้าผ่านสื่อสังคมออนไลน์ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร และปัจจัยค่านิยมทางสังคมส่งผลต่อความตั้งใจซื้อซ้ำของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ นิลาวลัย สว่างรัตน์ (2561) ที่ได้ศึกษาการพัฒนาทุนมนุษย์เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานอุตสาหกรรมการบินและโลจิสติกส์ในประเทศไทย พบว่า การมุ่งเน้นการพัฒนาการเรียนรู้มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก รองลงมาคือการจัดการทรัพยากรมนุษย์ ตามด้วยประสิทธิภาพการปฏิบัติงานและความพึงพอใจในงาน สำหรับผลการวิเคราะห์สมการโครงสร้างพบว่าการจัดการทรัพยากรมนุษย์ การมุ่งเน้นการเรียนรู้ ความพึงพอใจในงานและประสิทธิภาพการปฏิบัติงานเป็นโมเดลที่มีความน่าเชื่อถือมาก เช่นเดียวกับ สุวัฒน์พงษ์ รมศรี (2559) ที่ได้ศึกษารูปแบบการบริหารจัดการเพื่อยกระดับคุณภาพและมาตรฐานสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ดเขต 1 พบว่า สภาพปัญหาและความต้องการการบริหารจัดการที่สำคัญ คือ ประสิทธิภาพการวางแผนและการควบคุม จากนั้นได้ยกร่างรูปแบบการบริหารจัดการเพื่อยกระดับคุณภาพและมาตรฐานสถานศึกษา 5 ขั้นตอน และงานวิจัยของ ชฎาภรณ์ นฤภัย (2561) ที่ได้ศึกษาการศึกษาปัจจัยเสี่ยงด้านพฤติกรรมของผู้ให้บริการในสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ ที่เป็นสาเหตุให้เกิดผลกระทบต่อการให้บริการเพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยเสี่ยงในการให้บริการ ทั้งปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมภายในและภายนอก ซึ่งปัจจัยภายในประกอบด้วย ปัจจัยพื้นฐานทั่วไป อันได้แก่อายุ เพศ สภาพสมรส ระดับการศึกษา ลักษณะครอบครัว ตลอดจนค่าตอบแทนที่ได้รับ ปัจจัยด้านพฤติกรรมเสี่ยงสุขภาพ ได้แก่ การดูแลสุขภาพ การตรวจร่างกาย และ อนามัยส่วนบุคคล ส่วนปัจจัยภายนอก ได้แก่ มาตรการทางสังคม กฎ ระเบียบ สิ่ง

อำนวยความสะดวก ระบบสาธารณูปโภค สภาพแวดล้อมรอบๆ ที่ตั้ง ตลอดจนความเสี่ยงต่างๆ จากภายนอก ซึ่งผลการวิจัยของ สุพจน์ มิตรยอดวงศ์ (2559) ที่ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาทุนมนุษย์ของข้าราชการกองทัพอากาศ พบว่า 1) ระดับปัจจัยที่เกี่ยวข้องต่อการพัฒนาทุนมนุษย์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เรียงตามลำดับ คือ ด้านการพัฒนาสมรรถนะทุนมนุษย์ ด้านผู้ที่มีวิสัยทัศน์ และด้านการสร้างมโนทัศน์ระดับมาก ด้านเสริมสร้างความเข้มแข็งของระบบกระบวนการ ยุติธรรมและโครงสร้างกฎหมาย ด้านการศึกษาอบรม ด้านการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการ ด้านสิทธิมนุษยชน และการตระหนักรู้สู่อาเซียน 2) ระดับความสำเร็จของการพัฒนาทุนมนุษย์ อยู่ในระดับกลาง โดยด้านทุนทางปัญญาอยู่ในระดับมาก ในขณะที่ทุนทางสังคม และทุนทางอารมณ์ อยู่ในระดับปานกลาง ตามลำดับ 3) ปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาทุนมนุษย์ พบว่า ตัวแปรต้นทุกตัวมีผลต่อตัวแปรตามโดยรวมได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ในขณะที่งานวิจัยของ สกนธ์ คำสาคร (2561) ที่ได้ศึกษาการพัฒนาทุนมนุษย์ของกองบัญชาการในสังกัดสำนักงานผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาทุนมนุษย์ของกองบัญชาการในสังกัดสำนักงานผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติในภาพรวมอยู่ในระดับสูง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านทุนทางสังคม ทุนทางอารมณ์ และด้านทุนทางปัญญาอยู่ในระดับสูง ตามลำดับ ในขณะที่ปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาทุนมนุษย์ของกองบัญชาการในสังกัดสำนักงานผู้บัญชาการตำรวจ แห่งชาติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ .05

3. คุณภาพชีวิตประชาชนในอำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ศรีสุตา มีชำนาญ (2553) ที่ได้ศึกษาคุณภาพชีวิตของประชาชนในอำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม พบว่า คุณภาพชีวิตของประชาชนในอำเภอนครชัยศรีจังหวัดนครปฐม อยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านร่างกาย ด้านปัจจัยที่จำเป็นในการดำรงชีวิต ด้านครอบครัว ด้านสุขภาพกายและจิต ด้านเศรษฐกิจและสังคม และด้านความพึงพอใจในชีวิต การเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตของประชาชนในอำเภอนครชัยศรีจังหวัดนครปฐม จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า ประชาชนที่มีอายุ อาชีพ รายได้และการเป็นสมาชิกองค์กรชุมชนแตกต่างกันมีคุณภาพชีวิตที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เช่นเดียวกับผลการวิจัยของ ปิยภรณ์ เลหาบุตร (2557) ที่ได้ศึกษาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในชุมชนหมู่ 7 ตำบลพลูตาหลวง อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี ผลการศึกษาพบว่า โดยภาพรวม คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุอยู่ในระดับค่อนข้างดี เมื่อจำแนกรายด้าน ดังนี้ ด้านสิ่งแวดล้อม อยู่ในอันดับ 1 ด้านจิตใจอยู่ในอันดับ 2 ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม อยู่ในอันดับ 3 ด้านร่างกายอยู่ในอันดับ 4 ผลการเปรียบเทียบพบว่า คุณภาพของผู้สูงอายุที่มี เพศ อาชีพ สถานภาพต่างกัน มีคุณภาพชีวิตไม่แตกต่างกัน ส่วนผู้สูงอายุ ที่มี อายุ ระดับการศึกษาต่างกัน มีคุณภาพชีวิตแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และผลงานวิจัยของ ศุภรทิพย์ นิลา

รักษ์ (2557) ที่ได้ศึกษาคุณภาพชีวิตของเกษตรกรชาวสวนยางภายในเขตพื้นที่จังหวัดตราด พบว่า เกษตรกรมีคุณภาพชีวิตที่ดีอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาในรายด้าน พบว่า ด้านร่างกายอยู่ในระดับมาก เป็นอันดับแรก รองลงมา ด้านสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับมาก ด้านจิตใจอยู่ในระดับมาก และอันดับสุดท้ายด้านความสัมพันธ์ทางสังคมอยู่ในระดับดี ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า เกษตรกรที่มีเพศ ระดับการศึกษาและรายได้ต่างกัน มีระดับคุณภาพชีวิตไม่แตกต่างกัน ส่วนเกษตรกรที่มีอายุต่างกันมีระดับคุณภาพชีวิตแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในขณะที่ผลการวิจัยของ พัชรภรณ์ พัฒนา (2560) ที่ได้ศึกษาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุที่เข้าโรงเรียนผู้สูงอายุจังหวัดสระบุรี ผลการวิจัยพบว่า ผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตโดยรวมอยู่ในระดับปานกลางและดี ร้อยละ 68.5 และร้อยละ 28.5 ตามลำดับ โดยมีคุณภาพชีวิตด้านจิตใจดีที่สุด รองลงมาคือ ด้านสุขภาพกายด้านสัมพันธ์สภาพทาง ด้านสิ่งแวดล้อม สังคมตามลำดับ สำหรับปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุโดยรวมคือ ระดับการศึกษา อาชีพหลัก ความเพียงพอของรายได้ ลักษณะการพักอาศัย การรับรู้ภาวะสุขภาพ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 ควรพัฒนาศักยภาพผู้นำท้องถิ่น โดยเฉพาะคนรุ่นใหม่ที่มีแววความเป็นผู้นำให้ตระหนักถึงความสำคัญของทุนทางสังคมที่มีอยู่ในชุมชน เพื่อรับช่วงการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในอำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐมให้ดำเนินไปอย่างต่อเนื่อง

1.2 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรเข้ามากระตุ้นให้ชุมชนทำกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการ ท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในชุมชนอย่างต่อเนื่อง ด้วยการสนับสนุนการพัฒนาความรู้ในการประกอบ อาชีพ และร่วมหาทางเลือกใหม่ๆ ในการดำเนินกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ให้แก่คนในชุมชน เพื่อให้ คนในชุมชนรู้จักปรับตัวให้สามารถมีรายได้เลี้ยงตนเองตลอดทั้งปี โดยเฉพาะอย่างยิ่งในยามที่ นักท่องเที่ยวมีจำนวนน้อย โดยการผลักดันให้เกิดกลุ่มกิจกรรมในรูปแบบต่างๆ ภายในชุมชน เพื่อให้เกิดความหลากหลาย และสามารถปรับตัวได้อย่างยั่งยืน

1.3 สถาบันการเงินชุมชนต้องใช้ทุนทางสังคมในชุมชนที่มีอยู่ รวมทั้งต้องสะสมทุนทางสังคมให้เพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะองค์กรชุมชนต่างๆ ในแต่ละกลุ่มที่ได้สะสมทุน ให้มีการพัฒนาทั้งที่เป็นความรู้และประสบการณ์พยายามสืบทอด รักษา รวมทั้งสร้างค่านิยม ที่ทำให้ทุนทางสังคมนั้นๆ คงอยู่ในรุ่นต่อไป

2. ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

2.1 นำรูปแบบการพัฒนาทุนทางสังคมและการพัฒนาทุนมนุษย์ที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของประชาชน ไปทดลองใช้จริงในชุมชน เพื่อศึกษาผลและปัญหาของการใช้รูปแบบและนำมาพัฒนาปรับปรุงให้รูปแบบมีความเหมาะสมต่อชุมชนยิ่งขึ้นต่อไป

2.2 ควรศึกษาเปรียบเทียบทุนทางสังคมและการพัฒนาทุนมนุษย์ที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่ศึกษาอื่นๆ เพื่อจะได้นำผลการศึกษามาประยุกต์ใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อไป

2.3 ควรมีการศึกษาเพื่อค้นหาทุนทางสังคมในลักษณะความร่วมมือแบบบูรณาการเครือข่ายความร่วมมือ ในการสร้างทางเลือกทุนทางสังคมและการพัฒนาทุนมนุษย์ที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนในอำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม เพื่อรับมือกับปรากฏการณ์ทางสังคม และผลกระทบทางสังคมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในปัจจุบัน

บรรณานุกรม

- กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. (2548). **รายงานการศึกษาโครงการกำหนดตัวชี้วัดคุณภาพชีวิต**. กรุงเทพฯ : กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์.
- ชฎาภรณ์ นฤภัย. (2561). การศึกษาปัจจัยเสี่ยงด้านพฤติกรรมของผู้ให้บริการในสถานประกอบการเพื่อสุขภาพที่เป็นสาเหตุให้เกิดผลกระทบต่อการให้บริการเพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน. **วารสารวิชาการ กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ**.14(3). 16-24.
- ชลดา บุญอยู่. (2556). **ทุนทางสังคมกับการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ กรณีศึกษาบ้านเกาะพิทักษ์ ตำบลบางน้ำจืด อำเภอลงสวน จังหวัดชุมพร** กรุงเทพฯ :มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ปิยภรณ์ เลหาบุตร. (2557). **คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในชุมชนหมู่ 7 ตำบลพลูตาหลวง อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี**. ปรินญาณิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิตมหาวิทยาลัยบูรพา.
- [ณัฐกานต์ จิตรวัฒนา. (2546). **พัฒนาการทุนทางสังคมของกลุ่มทอผ้าย้อมสีธรรมชาติบ้านโป่งคำ ตำบลคู่งษ์ อำเภอสันติสุข จังหวัดน่าน**. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- นิลาวัลย์ สว่างรัตน์. (2561). การพัฒนาทุนมนุษย์เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานอุตสาหกรรมการบินและโลจิสติกส์ในประเทศไทย เพื่อมุ่งสู่อุตสาหกรรมสร้างสรรค์ที่สมดุลและยั่งยืน. **Veridian E-Journal, Silpakorn University**. 11(2). 2136-2152.
- พัชรภรณ์ พัฒนะ. (2560). **คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุที่เข้าโรงเรียนผู้สูงอายุจังหวัดสระบุรี**. ปรินญาณิพนธ์สาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- พัชรี หล้าแหล่ง. (2556). **การศึกษาคุณภาพชีวิตและปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพชีวิตของเกษตรกรชาวสวนปาล์มน้ำมันในพื้นที่ภาคใต้**. รายงานการวิจัย. มหาวิทยาลัยแม่โจ้ จังหวัดชุมพร.
- มงคล เอี่ยมวงศรี. (2557). **ค่านิยมทางสังคมที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการเลือกซื้อสินค้า**

- ผ่านสื่อสังคมออนไลน์และความตั้งใจซื้อซ้ำของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร.
ปริญญาานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- ศรีสุดา มีชานาญ. (2553). คุณภาพชีวิตของประชาชนในอำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม.
วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย. 1(2). 269-281.
- ศุภรทิพย์ นิลารักษ์. (2557). **คุณภาพชีวิตของเกษตรกรชาวสวนยางภายในเขตพื้นที่
จังหวัดตราด**. ปริญญาานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ศุภโชค บัญวอน และคณะ. (2561). การบริหารจัดการทุนทางสังคมของชุมชนเข้มแข็ง
ในจังหวัดบุรีรัมย์. **วารสารวิชาการศิลปะศาสตร์ประยุกต์**, 11(2).
- สกนธ์ คำสาคร. (2561). การพัฒนาทุนมนุษย์ของกองบัญชาการในสังกัดสำนักงานผู้บัญชาการ
ตำรวจแห่งชาติ. **วารสารสหวิทยาการวิจัย ฉบับบัณฑิตศึกษา**. 8(1). 72-84.
- สุพจน์ มิตรยอดวงศ์. (2559). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาทุนมนุษย์ของข้าราชการ
กองทัพอากาศ. **วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย ฉบับสังคมศาสตร์
และมนุษยศาสตร์**. 6(1). 298-312.
- สุวัฒน์พงษ์ รมศรี. (2559). รูปแบบการบริหารจัดการเพื่อยกระดับคุณภาพและมาตรฐาน
สถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ดเขต 1.
วารสารแพรวภาพลัณธ์ มหาวิทยาลัยภาพลัณธ์. 3(1). 9-26.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2555). **จากปรัชญาของเศรษฐกิจ
พอเพียงสู่การปฏิบัติ...กว่า 1 ทศวรรษ**. กรุงเทพฯ : บริษัท ดาวฤกษ์คอมมูนิเคชั่นส์ จำกัด.
- อนรรฆ อีสเฮาะ. (2562). **คุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลสะกอม
อำเภอเทพา จังหวัดสงขลา**. ปริญญาานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- อุทิศ ทาหอม. (2557). ทุนทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมในการ
จัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของชุมชนบ้านตามา จังหวัดบุรีรัมย์. **JOURNAL
OF ENVIRONMENTAL MANAGEMENT**. 11(2). 44-59.
- Power, M. J., & Bullinger, M. (2002). **The Universality of Quality of Life : an
Empirical Approach Using the WHOQOL**. Netherlands: Springer Netherlands.
- Sharma, R.S. (1988). **Patterns of Metamorphism in the Precambrian rock of the
Aravalli Mountain belt**. Geol. Soc. India Mem., vol, 7.